

Politiek richt zich op gifgebruik rond Oudemirdum

Oudemirdum kampt nog steeds met de gifwolken van de landbouwpercelen in de omgeving. Theo de Zwart brengt al jaren de gewasschade in zijn tuin onder de aandacht van de NVWA. In Provinciale Staten rijzen inmiddels vragen.

Wbye Fraanje

Oudemirdum | Een doodse, troosteloze vlakte is het, de landerijen direct grenzend aan de achtertuin van Theo de Zwart in Oudemirdum. Een paar meeuwen scharen vertwijfeld rond in de zwarte, levenloze aarde, in de hoop op een regenworm. Kleine kants dat ze slagen.

De Zwart probeert al jaren het gebruik van landbouwbestrijdingsmiddelen op deze percelen van opgeteld dik twintig hectare onder de aandacht van de autoriteiten te brengen. Met name als wind en regen ongunstig meewerken, komen de gifstoffen in zijn tuin terecht, met alle gevolgen van dien. Verschillende sierplanten vertonen 's zomers alarmerende tekenen van verval, zoals de tradescantia. De boomtoppen langs de oprijlaan kleuren 's zomers bruin.

Zo'n dertig officiële klachten diende De Zwart al in. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit NVWA heeft een paar keer een inspecteur gestuurd, maar lijkt het probleem te bagatelliseren of niet te onderkennen. Voortschade of schimmelinfectie, concludeerde de NVWA. Die gif twee jaar geleden in deze krant al aan dat het de NVWA ontbreekt aan de technische middelen en de expertise

om gewassen te toetsen op de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen.

Toch laat De Zwart het er niet bij zitten. Hij is nu een website begonnen waar hij onder meer foto's van schade aan de planten en klachten-correspondentie publiceert. Zijn kleinzoon zette de site www.degifbende.nl in elkaar. Jarenlang hield De Zwart zo goed en zo kwaad als het ging bij hoe vaak de boer gif uitreed op het land op It Heech, de natuurlijke verhoging in het landschap tussen Oudemirdum en het IJsselmeer. De tabellen staan op de site.

De politiek bemoeit zich er inmiddels mee. In de gemeenteraad van De Fryske Marren is gepleit voor een gif-

De Staat der Nederlanden heeft aardig aan vertrouwen ingeboet

vrige zone rond huizen. In Weststellingwerf, waar twee jaar geleden ook opschudding door lletieelt ontstond, rezen vragen in de gemeenteraad en ging de wethouder in gesprek met lletielers.

In Provinciale Staten stelde de FNP begin november mondelinge vragen over de gifkwestie. Gedeputeerde Johannes Kramer zegde toen toe in de Friese Landbouwdial afspraken te gaan maken over de toepassing van landbouwgif.

De Statenfractie van de Partij voor de Dieren duikt ook in de gifkwestie van Oudemirdum. „Theo de Zwart maakt een overzicht van de gevolgen voor zijn achtertuin, maar wij zien het breder. Het is een volksgezondheidskwestie“, zegt fractievoorzitter Rinie van der Zanden.

Van de week overlegde de PvdD-fractie hoe ze het onderwerp gaat aanpakken. „Het is de vraag wat de bevoegdheid van de provincie precies is. Het gaat hier echt om de afweging welk belang zwaarder weegt: dat van de volksgezondheid of van de boer. Ik vind het moreel niet kunnen dat zo dicht bij een dorpskern gif gebruikt wordt.“

In de lletieelt wordt de grond 'ontsmet' met een sterk gif, dat onder meer aaltjes doodt. Gangbaar is het middel Monam van de Belgische chemiegigant Tamino, met als werkzame stof metam-natrium. De Tweede Kamer dwong een aantal jaar geleden een moratorium af op het gebruik van metam-natrium, maar dat moratorium werd in 2014 opgeheven en vervangen door 'aangescherpte voorwaarden' voor de toepassing ervan. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu doet momenteel een onderzoek.

Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden in Noord- en Zuid-Holland, naar de gezondheidsgevolgen van het gif, dat ook exemplarisch is voor de situatie in Oudemirdum. Die

resultaten worden eind 2018 verwacht. Van der Zanden ziet dat rapport met belangstelling tegemoet.

Een blik op de tabellen op de website van De Zwart - die lopen vanaf 2011 - leert dat tussen april en oktober gif gespoten wordt. Meestal een keer in de week, maar als er verschillende teelten tegelijk op de percelen plaatsvinden, rijdt de boer vaker. Wettelijk vereist is dat het niet harder mag waaien dan windkracht 3

Zijn bijen heeft De Zwart al jaren alleen maar 's winters bij huis; 's zomers zet hij zijn kasten in Koudum

terwijl er gespoten wordt. De Zwart houdt de windrichting en -kracht ook bij, en constateert zo dat de normen een paar keer per jaar worden overtreden.

De tabel van 2016 is beduidend korter dan de andere. „Toen stond er maïs op het perceel hier vooraan. Daar kan ik niet overheen kijken, dus heb ik ook niet kunnen zien of en wanneer er gif gespoten werd op de percelen erachter. Afgelopen zomer was dat ook zo.“

In de jaren voor 2016 werden er leries gekweekt op de percelen. Die teelt is verplaatst naar percelen verderop. Vandaag is aan de horizon te zien dat de boer bezig is de ballen te rooien. Op de percelen vindt wisselteelt plaats: aardappels, wortelen, ui- en, dus lilies en maïs. Er worden

per teelt verschillende bestrijdingsmiddelen toegepast. De boer probeert rekening te houden met de windrichting, maar die moet ook aan zijn bedrijfsvoering denken natuurlijk. Hij heeft eens excuses aangeboden toen de schade aan De Zwarts tuingewassen wel erg bont uitpakte. Maar die gewasschade is niet het enige: de goudvissen in de vijver zijn op een paar na dood. In een badkuip achter zijn loods vangt hij hemelwater op en zette hij bij wijze van experiment ook goudvissen uit. Ook allemaal dood. Zijn bijen heeft hij al jaren alleen maar 's winters bij huis; 's zomers zet hij zijn kasten in Koudum. Zijn volken raakten verzwaart aan huis. Koninginnen legden hooguit acht maanden eitjes, gezonde koninginnen gaat vier, vijf jaar mee.

Als je niet weet dat er op een bepaald moment gespoten wordt, heb je een probleem, denkt De Zwart. „Als je in je tuin ligt te zonnebaden, krijg je het allemaal over je heen. Wij hadden een keer per ongeluk de achterdeur opengeklapt. Toen hing er gewoon een carbolem-geur in huis.“

Andere middelen stonken naar chloor. Dorpelingen zeggen een vieze smaak in de mond te krijgen als er gespoten wordt in de omgeving.

De Zwart voert zijn strijd alleen. „Ik geef alles door wat niet in de haak is. Maar de NVWA stuurt alleen niets zeggende antwoorden terug. Vinden ze dit acceptabel voor Oudemirdum? Geen antwoord. Ik blijf maar gewoon bewijzen verzamelen en op de website zetten. We leven maar in een rare maatschappij. De Staat der Nederlanden heeft aardig aan vertrouwen ingeboet bij mij. Maar ik geloof toch dat het zin heeft. Op de lange duur zullen de ogen wel open moeten gaan dat dit niet verder kan. Alles moet milieuvriendelijker tegenwoordig, en dan zouden ze dit gewoon maar laten doorgaan? Dat geloof ik niet.“

Theo de Zwart bij zijn bijenkasten, die hij alleen 's winters bij zijn huis heeft staan. De akker op de achtergrond wordt tussen april en september regelmatig bespoten met bestrijdingsmiddelen. Foto: Simon Bleeker